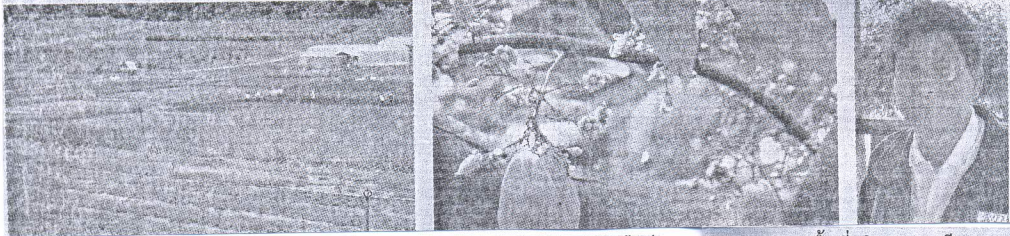

'สถานีเกษตรหลวงปางดะ' อนุรักษ์งานวิจัยและพัฒนาพันธุ์พืชหลากหลายชนิด

รายงานพิเศษ

สถานีเกษตรหลวงปางดะ เป็นสถานีวิจัยหนึ่งในสี่ของมูลนิธิโครงการหลวง ที่มุ่งเน้นดำเนินงานวิจัยและขยายพันธุ์ไม้ผลเขตร้อนและกึ่งเขตร้อน พืชผักและพืชไร่ ซึ่งเริ่มดำเนินการมาตั้งแต่ปี 2522 เนื่องจากพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่มีพระราชประสงค์เพื่อช่วยให้ชาวเขาที่มีพื้นที่ทำกินเป็นหลักแหล่ง ส่งเสริมและพัฒนาอาชีพให้มีความมั่นคง โดยนำพืชเศรษฐกิจซึ่งเป็นที่ต้องการของตลาดให้เกษตรกรปลูก พร้อมทั้งให้คำแนะนำด้านเทคโนโลยีการผลิต การใช้สารเคมีที่ถูกต้องและปลอดภัย ตลอดจนให้เกษตรกรใช้ที่ดินให้เกิดประโยชน์สูงสุดตามหลักการอนุรักษ์ดินและน้ำ

นายวิวัฒน์ ดวงโภชน หัวหน้าสถานีเกษตรหลวงปางดะ เล่าว่า สถานีเกษตรหลวงปางดะ ก่อตั้งขึ้นมาโดยมีวัตถุประสงค์คือการขยายพันธุ์พืชผัก พืชไร่ ไม้ผลเป็นหลัก ซึ่งแตกต่างไปจากสถานีเกษตรหลวงอื่นที่ส่วนใหญ่จะก่อตั้งเพื่อแก้ปัญหาของชาวเขา โดยเฉพาะเรื่องลดพื้นที่การปลูกฝิ่นด้วยการปลูกพืชผักเมืองหนาวทดแทน ดังนั้น สถานีเกษตรหลวงปางดะ จึงมีการวิจัยและขยายพันธุ์พืชหลากหลายชนิด นอกจากนี้ไม้ผลเมืองหนาว ยังไม่มีดอกเมืองร้อน ไม้ผลเมืองร้อนและกึ่งร้อน พืชผัก ถั่ว กาแฟ ไม้ไผ่เร็ว ไม้ต่างถิ่นและเผ่าสาเหตุที่มีการขยายพันธุ์พืชเมืองร้อนและกึ่งร้อนได้นั้นเพราะพื้นที่ตั้งของสถานีฯ อยู่ในพื้นที่ที่สูงมากนัก โดยมีความสูงจาก

ระดับน้ำทะเล 720 เมตร อุณหภูมิสูงสุดในเดือนเมษายน 35.76 องศาเซลเซียส อุณหภูมิต่ำสุดอยู่ที่ประมาณ 12.82 องศาเซลเซียส

สถานีเกษตรหลวงปางดะ มีพื้นที่ทั้งหมด 1,232 ไร่ โดยแบ่งพื้นที่ใช้ประโยชน์ในการทำแปลงศึกษาวิจัยรวม 804 ไร่ ส่วนพื้นที่ที่เหลือจะคงสภาพป่าไว้เพื่อให้เป็นป่าต้นน้ำลำธาร สำหรับรูปแบบการดำเนินงานของสถานีฯ แบ่งออกเป็น 4 ด้าน ได้แก่ 1.งานวิจัย ซึ่งมีทั้งงานวิจัยไม้ผลเมืองหนาวเป็นการศึกษาพันธุ์นำเข้าไป เพื่อนำมาปรับปรุงพันธุ์และขยายพันธุ์ ส่วนงานวิจัยพืชผัก จะทำแบบผสมผสาน ผักใหม่ ผักอินทรีย์และทดสอบพันธุ์ต่างๆ งานวิจัยไม้ดอก เน้นงานวิจัยและรวบรวมพันธุ์ไม้ดอกเมืองร้อนทดสอบและขยายพันธุ์ งานวิจัยพืชสมุนไพร นอกจากนี้ ยังมีงานวิจัยถั่วบนพื้นที่สูง เพื่อศึกษาการปลูกถั่วและรักษาพันธุ์ วิจัยไผ่ต่างถิ่นโดยมีการปลูกไผ่ร่วมกับพืชเกษตรในกระบวนการเกษตร ศึกษาการทำลายของแมลงกินหน่อไผ่และศึกษาแมลงกินไผ่จากไผ่

2.งานด้านการผลิตและขยายพันธุ์เป็นการดำเนินงานผลิตเมล็ดพันธุ์และขยายพันธุ์พืชชนิดต่างๆ เพื่อนำไปส่งเสริมจำหน่าย และสนับสนุนแก่ศูนย์พัฒนาโครงการหลวง หน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน รวมถึงผู้สนใจทั่วไป ซึ่งมีอยู่ด้วยกันหลายชนิด ได้แก่ พันธุ์ไม้ผล เช่น กล้วย มะเฟือง อะโวคาโด มะละกอ เลมอน เสาวรส ส่วนพืชผักและสมุนไพร เช่น กุขชายขาว ถั่วแขก พริกหวาน อะติซิค ผักโหลต่างๆ สำหรับพันธุ์ไม้ดอก ก็จะมีหน้าวัวลูกผสมกระเจียว บัวช่น เฮลิโคเนีย ถ้าเป็นไม้ไผ่เร็วและไผ่ต่างถิ่น มีการบูร จันทรทอง เชาโลเนีย ไผ่หวาน

อย่างขาง ไผ่หยอก รวมถึงมีงานผลิตและขยายพันธุ์เผือกด้วย

งานด้านที่ 3 เป็นงานส่งเสริมและพัฒนาอาชีพ โดยส่งเสริมการปลูกข้าวโพดหวานสองสี และพืชผักเป็นกิจกรรมหลักในพื้นที่หมู่บ้านเป้าหมาย ผลผลิตที่ได้ส่งจำหน่ายผ่านงานตลาดโครงการหลวง ซึ่งจากการส่งเสริมอาชีพนี้ ทำให้เกษตรกรมีรายได้ และฐานะความเป็นอยู่ดีขึ้น ส่วนงานด้านที่ 4 คืองานพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม ทั้งการจัดฝึกอบรมเกี่ยวกับการใช้สารเคมีอย่างถูกต้องปลอดภัยแก่กลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกพืชผัก อบรมผู้นำเยาวชนร่วมงานมูลนิธิโครงการหลวง จัดตั้งกลุ่มผู้ปลูกพืชและกลุ่มผู้ใช้น้ำในพื้นที่และดำเนินงานสร้างจิตสำนึกเพื่อการพึ่งพาตนเองของเกษตรกร การพัฒนาและอนุรักษ์ธรรมชาติ เป็นต้น

ด้วยพื้นที่บริเวณสถานีฯ รวมถึงในบริเวณใกล้เคียงมีสภาพพื้นที่ที่มีความลาดชัน มีป่าที่อุดมสมบูรณ์ ดังนั้น การจะส่งเสริมให้เกษตรกรและชาวบ้านที่อยู่ที่นี่มีการใช้ประโยชน์ที่ดินอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุดและไม่บุกรุกป่าไม้ ทางสถานีฯ จึงได้ร่วมมือกับกรมพัฒนาที่ดิน ในการจัดรูปแบบการใช้ประโยชน์ที่ดิน เพื่อแบ่งแยกพื้นที่ทำกินกับพื้นที่ป่าไม่ให้ชัดเจน โดยมีการจัดทำเป็นโมเดลต้นแบบ คือ พื้นที่สูงให้กั้นไว้เป็นป่าต้นน้ำ ถัดลงมาที่มีความลาดชันให้ปลูกไม้ผล ส่วนพื้นที่ราบให้ปลูกพืชไร่ พืชผัก ซึ่งในส่วนของแปลงไม้ผลที่อยู่ในพื้นที่ลาดชัน กรมพัฒนาที่ดินได้เข้ามาส่งเสริมการจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ คือ ทำขั้นบันไดดิน และปลูกแฝกขวางทางลาดเท เพื่อป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน อย่างไรก็ตาม ด้วย

พื้นที่ทำกินมีจำกัดเป็นเหตุให้ชาวเขาที่อาศัยอยู่บริเวณสถานีฯ มักจะรุกล้ำแนวเขตป่าไม่บ่อยครั้ง จึงแก้ปัญหาโดยให้กรมพัฒนาที่ดินเข้าไปทำเส้นทางถ้ำเลี้ยง เมื่อตัดถนนก็สามารถแบ่งเขตได้อย่างถาวร อีกทั้งยังสามารถใช้เป็นแนวกันไฟไปได้ด้วย

นายวิวัฒน์ กล่าวเพิ่มเติมว่า ผลจากการศึกษาวิจัยของสถานีเกษตรหลวงปางดะตลอดระยะเวลาที่ผ่านมาสามารถพัฒนาพันธุ์พืช ไม้ผลเมืองหนาวที่สามารถนำมาปลูกในพื้นที่เขตร้อนได้สำเร็จเป็นแห่งแรก โดยเฉพาะ กิ่วพริก ที่มีการปรับปรุงพันธุ์จนได้พันธุ์ใหม่ที่ปลูกได้ในเขตร้อนหรือพื้นที่ที่ไม่สูงมากนัก ซึ่งสามารถรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ที่อุณหภูมิบนพื้นที่สูงอาจจะร้อนขึ้น ก็ยังคงมีพันธุ์พืชที่สามารถปลูกได้ทดแทน นอกจากนี้ ยังประสบความสำเร็จในการปลูกไม้ผลขนาดเล็ก ได้แก่ องุ่นที่ให้ผลดกแทนสูง โดยปกติเกษตรกรทั่วไปจะปลูกองุ่นได้ผลผลิตเฉลี่ยอยู่ที่ 10-15 กิโลกรัม/ต้น แต่ที่สถานีฯ สามารถปลูกแล้วให้ผลผลิตสูงถึง 85 กิโลกรัม/ต้น ทั้งนี้ ทางสถานีฯ ได้ส่งเสริมขยายผลให้เกษตรกรนำไปปลูกทดแทนพืชอื่น เพราะเป็นพืชที่ใช้พื้นที่น้อยแต่ให้ผลตอบแทนสูง โดยมีชาวบ้านนำไปปลูกในพื้นที่ 2 งาน ประมาณ 40 ต้น สามารถขยายสร้างรายได้ไม่ต่ำกว่า 2 แสนบาท

นี่เป็นเพียงส่วนหนึ่งของผลสำเร็จของงานวิจัยและพัฒนาของสถานีเกษตรหลวงปางดะ หากท่านใดสนใจสามารถมาเยี่ยมชม ศึกษางานได้ที่สถานีฯ ตั้งอยู่ที่ 192 ม.10 ต.สะเมิงใต้ อ.สะเมิง จ.เชียงใหม่ หรือ โทร. 0-5337-8046